

N:o 60.

Ank. till Riksd. Kansli d. 22 April 1870, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om öfverlåtelse under full eganderätt åt Stockholms stads och läns kurhusinrättning af den till samma inrättning upplåtna egendom å Kungsholmen.

(I. A.)

Enligt hvad af ofvannämnda den 17 nästlidne Mars till Riksdagen aflåtna och i första samlingen af bihanget till dess protokoll under N:o 29 intagna nådiga Proposition inhemtas, hade Rikets år 1815 församlade Ständer medgifvit, att den å Kungsholmen i Stockholm belägna bebyggda egendom, som tillhört den regala bränneri-inrättningen, men dåmera af Allmänna Magasins-direktionen disponerades, finge upplåtas till begagnande af den gemensamma kurhus-inrättningen för Stockholms stad och län. Till följd af Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 16 Augusti 1815 hade nämnda egendom, som vore i Stockholms stads tomteböcker upptagen under N:is 5 och 6 enligt 1810 års nummerordning kvarteret Bryggaren och belägen mellan Handverkaregatan och Riddarefjorden, sedermera fortfarande varit af kurhusinrättningen disponerad. Då emellertid för denna anstalt ansetts önskvärdt att erhålla oinskränkt rätt att öfver omförmälda egendom förfoga, hade förslag derom blifvit i sednare tider väckta. Sålunda hade Kongl. Maj:t, med föranledande af en utaf Direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm gjord framställning om öfverlåtelse till barnhuset, emot skälig ersättning af ofvannämnda tomter tillika med åbygg-

naderna, i nådig Proposition den 21 Oktober 1859 föreslagit Rikets Ständer att, i fall öfverenskommelse om öfverlåtelsevilkoren i öfrigt kunde mellan Barnhusdirektionen samt Stockholms stads och läns för ändamålet utsedde deputerade träffas och blefve af Kongl. Maj:t i nåder gillad, Rikets Ständer måtte förklara hinder icke möta för densammas afslutande och framtida kraft, såsom hade tomten och byggnaderna varit kurhusinrättningen med full eganderätt tillerkända; till hvilken nådiga framställning Rikets Ständer enligt deras underdåniga skrifvelse den 8 Februari 1860 lemnat sitt samtycke, men då öfverenskommelse om vilkoren för egendomens öfverlåtande till barnhuset icke kunnat åstadkommas, hade frågan härom förfallit.

Sedan det derefter vid 1862—1863 årens riksdag framställda förslag om ifrågavarande tomters öfverlåtelse och försäljning blifvit, under dåvarande förhållanden, af Rikets Ständer afslaget, hade, med anledning af det alltmera framträdande behovet af tidsenliga förbättringar och ökad utrymme vid kurhusinrättningen, den af deputerade från Stockholms stad och län sammansatta direktionen öfver denna sjukvårdsanstalt uti en till Öfverståthållare-embetet aflåten skrifvelse anført, att direktionen, på grund af sin erfarenhet om förhållandena vid kurhusinrättningen, fortfarande, lika med föregående årens revisorer af inrättningens räkenskaper och förvaltning, funnit det vara både af behof påkalladt och med god hushållning öfverensstämmande, att inrättningen blefve med förbättrad och rymligare byggnad för sjukvården försedd, enär under sednare år antalet af kurhuspatienter höst och vinter varit så stort, att särskild kurhusanstalt måst å annat ställe i staden anordnas, föranledande till betydligare kostnader för förvaltning, läkarevård och mathållning än som skulle erfordrats, om patienterna kunnat vid en och samma anstalt vårdas, samt belägenheten och grunden för en del af nuvarande kurhusbyggnaderna medförde betydliga utgifter för deras nödtorftiga underhåll; i anseende hvartill och då anskaffande af annan byggnad för denna del af sjukvården, vare sig genom till- och ombyggnad af de nuvarande sjuklokalerna eller genom uppförande af en sjelfständig nybyggnad, icke längre borde undanskjutas, men därför erfordriga medels beviljande icke kunde ifrågasättas, så länge tomten ej vore kurhusinrättningens egendom, direktionen anhölle, att genom stadsfullmäktige i stockholm måtte göras underdånig framställning, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till kurhusinrättningen öfverlåta egenderrätten till ifrågavarande egendom.

Stockholms stadsfullmäktige, till hvilka Öfverståthållare-embetet öfverlemnade direktionens berörda framställning, hade härefter, uti underdånig skrifvelse den 1 December 1869, som Öfverståthållare-embetet till Kongl.

Maj:t insändt och med sitt förord beledsagat, — under åberopande af hvad direktionen anfört rörande behovet af byggnadsarbeten för kurhusinrättningens ändamålsenliga ordnande, samt då det icke för kommunen ansåges rådligt att för det ifrågakända byggnadsföretaget, till hvars utförande beräknats 130,000 R:dr af det enligt nådiga Brevvet den 6 April 1866 utaf Stockholms stad upptagna amorteringslåu å 4,500,000 R:dr, göra anseuiga penningeupppoffringar, utan att kurhusinrättningen erhöile full eganderätt till den tomt, hvarå kurhuset vore beläget — förthy anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig Proposition derom, att den nyttjanderätt till omförmålda tomt, som blifvit Stockholms stads och läns kurhus förlänad, måtte till full eganderätt förvandlas.

Handlingarne utvisade i öfrigt, att ifrågavarande egendom blifvit inköpt af Kongl. Direktionen öfver regala bränneri-inrättningen, tomten N:o 6 år 1775 och tomten N:o 5 år 1784, begge tillsammans, enligt designationer, innehållande en vidd af 28,102½ quadratalnar; att till iståndsättande af de å dessa tomter vid egendomens öfverlåtande uppförda byggnader, hvilka då befunnos i högst bristfälligt skick, blifvit till och med år 1820 af donerade och utaf kommunen anslagna medel användt tillhoppa öfver 54,370 R:dr R:mt; att, enligt hvad Stadsarkitekten A. L. Hedin och Byggmästaren E. Thavenius, efter verkställd besigtning å nyssnämnda byggnader, intygat, dessa, som år 1846 brandförsäkrats för 42,100 R:dr R:mt, för närvarande kunde uppskattas till ett värde af 50,000 R:dr samma mynt, men vid egendomens öfverlåtande åt kurhusinrättningen, om i betraktande toges dels den stora skillnaden mellan det dåvarande fastighetsvärdet och det nuvarande, dels ock de kostnader, som för egendomens iståndsättande erfordrats antagligen icke egt högre värde än 20,000 R:dr R:mt, samt att dessa byggnader utgjordes af hufvudbyggnaden med flyglar, en del af den för sjuke män, kök och förråd afsedda byggnad med sträckning åt sjöstranden, en till boställen begagnad mindre byggnad, en del af det nuvarande tvätthuset samt den ena portvaktarestugan vid Parmmätaregränden; och har Kongl. Maj:t i betraktande af hvad sålunda blifvit anfört och upplyst samt med afseende å angelägenheten deraf, att det ifrågasatta byggnadsarbetet måtte kunna utan dröjsmål företagas, föreslagit Riksdagen att lemna sitt samtycke till den af stadsfullmäktige i ofvanberörda måtto gjorda framställning om ifrågavarande fastighets öfverlemnande under full eganderätt åt den för Stockholms stad och län gemensamma kurhusinrättningen.

Stats-Utskottet, till hvilket den nådiga framställningen blifvit remitterad, har, efter erhållen kännedom af ärendet rörande handlingar, tagit detsamma i öfvervägande; men dervid icke funnit sådana förhållanden vara för handen, att Utskottet, på grund deraf, ansett sig böra tillstyrka Riks-

dagen att utan lösen afstå eganderätten till ifrågavarande egendom, hvars värde synes vara ganska betydligt. I afseende härå förekommer att, enligt hvad handlingarne utvisa, af ifrågavarande egendom inköptes den under N:o 5 år 1784 för 6,333 R:dr 16 sk. specie samt den under N:o 6 år 1775 för 61,500 daler kopparmynt. Att egendomens nuvarande värde långt öfverstiger dessa belopp, motsvarande efter nu gällande myntvärde tillhopa omkring 39,000 R:dr R:mt, har Utskottet giltig anledning antaga, ehuru all utredning om tomtplatsens värde saknas. Huruvida denna tomtplats, innehållande 28,102 $\frac{1}{2}$ kvadratalnar, kan för ifrågavarande ändamål vara helt och hållet behöflig, eller om icke någon del deraf kunde för annat ändamål vara att tillgå, är icke heller utredt. Emellertid har erfarenheten gifvit vid handen, att då Staten för ett eller annat ändamål behöft förskaffa sig tomtplatser inom Stockholms stads område, sådant icke kunnat ske utan betydliga uppostringar. Vid sådant förhållande synes det Utskottet icke vara välbetänkt att för närvarande afhända Staten eganderätten till ifrågavarande, utan tvifvel värdefulla tomter, enär, om dessa än icke äro så belägna, att de för något Statens närmast förestående behof kunna användas, fråga möjligen kan framdeles uppstå om utbyte med Stockholms stad af sådana tomtplatser, som Staten oundgängligen behöfver. För berörda ändamål och på det sådant utbyte måtte kunna ske till ömsesidig fördel, erfordrades äfven utredning om och hvilka tomtplatser Staten och staden må ega inom hufvudstadens område, hvilkas utbyte i den närmaste framtiden lämpligen kan ifrågasättas.

I frågans så beskaffade skick och då förslag jemväl saknas för ordnande af förhållandet mellan Stockholms stad och län i afseende å ifrågavarande egendomar, men ett sådant ordnande torde vara nödigt, innan utbyte med staden af tomten lämpligen kan ega rum, föranlåtes Utskottet för närvarande hemställa,

att Riksdagen icke måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t i ofvanberörda måtto behagat föreslå.

Stockholm den 22 April 1870.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

R e s e r v a t i o n e r :

af Herrar Friherre *F. A. Funck*, *R. N. Montgomery-Cederhjelm*, Grefve *L. af Ugglas*, Friherre *F. von Essen*, *C. E. Casparsson*, hvilka såsom sin reservation åberopade Inkomstafdelningens förslag till utlåtande, så lydande:

»Stats-Utskottet, till hvilket den nådiga framställningen blifvit remitterad, har, efter erhållen kännedom af ärendet rörande handlingar, tagit detsamma i öfvervägande, men dervid icke funnit sådana förhållanden vara för handen, att Utskottet på grund deraf, ansett sig böra tillstyrka Riksdagen att utan lösen afstå eganderätten till ifrågavarande egendom, hvars värde synes vara ganska betydligt. I afseende härå förekommer att, enligt hvad handlingarne utvisa, af ifrågavarande egendom inköptes den under N:o 5 år 1784 för 6,333 R:dr 16 sk. specie, motsvarande, efter 4 R:dr för specien, 25,333 R:dr 33 öre Riksmünt, samt den under N:o 6 år 1775 för 61,500 daler kopparmünt, motsvarande, efter ett ungefärligt värde af 18 daler för specien, ett belopp af 13,666 R:dr 67 öre, eller tillhopa 39,000 R:dr R:mt. Den lösen, som, enligt Utskottets tanke, bör ifrågasättas, torde billigtvis böra bestämmas till berörda belopp, hvarutöfver med hänsyn till ändamålet för upplåtelsen anspråket icke torde böra sträckas, om än det närvarande värdet icke obetydligt öfverstiger nämnda belopp.

På grund af hvad Utskottet sålunda anfört, och då emot den nådiga framställningen i öfrigt icke förekommit något att erinra, får Utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen för sin del medgifver ifrågavarande fastighets öfverlemnande under full eganderätt åt den för Stockholms stad och län gemensamma kurhusinrättning, emot en löseskilling af 39,000 R:dr.»

af Herrar *F. W. E. Leijonancker*, *E. M. af Klint* och *F. Brusewitz*, hvilka yrkade bifall till Kongl. Maj:ts i den nådiga Propositionen framställda förslag.

Herr *C. F. Wærn* har begärt få antecknad, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom Utskottet.